

Světový obchod se surovým cukrem – analýza konkurenceschopnosti regionů

THE WORLD TRADE WITH RAW SUGAR – ANALYSES OF THE COMPETITIVENESS OF THE REGIONS

Josef Pulkrábek¹, Luboš Smutka², Irena Pokorná², Mansoor Maitah²

¹ Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

² Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta provozně ekonomická

Cukr představuje jednu z komodit nezbytných pro optimální lidský rozvoj (1) a je produkován ve více než sto zemích světa. Téměř veškerý průmyslově zpracovávaný cukr pochází z cukrové řepy či třtiny, přibližně 80 % cukru pak pochází z tropických a subtropických oblastí. Při porovnání nákladovosti výroby je cukr řepný dražší než cukr třtinový (2). Z celkové produkce 150 mil. t je přibližně 70 % konzumováno v zemi původu a zbylých 30 % (tedy cca 45–50 mil. t) se stává předmětem zahraničně obchodní směny.

V této souvislosti je třeba rozlišovat mezi cukrem bílým (rafinovaným) a cukrem surovým, je také třeba zohlednit, zda se jedná o cukr řepný či cukr třtinový. Množství zobchodovaného bílého cukru se pohybuje na úrovni 20–25 mil. t za rok a množství zobchodovaného surového cukru pak převyšuje 25 mil. t za rok.

Existuje však výrazný rozdíl v přidané hodnotě a tomu odpovídají i rozdílné cenové relace (3). V současné době je bílý cukr přibližně o 40–50 % dražší než cukr surový. Stručný přehled o vývoji hodnoty, objemu a kilogramových cen světového obchodu s bílým a surovým cukrem v letech 1961–2009 podává tab. I.

Světový obchod s cukrem má vysoce volatelní povahu. Toto platí zejména v případě jednotkových cen realizovaných transakcí. Dalším výrazným specifickým je relativně omezená teritoriální struktura, kdy malý počet exportérů zásobuje světový trh z více než 93 % (4). Na výsledné hodnotě světového obchodu s cukrem se cukr bílý a cukr surový podílí téměř rovnoměrně. Podíl surového cukru na objemu světového obchodu se pohybuje na úrovni cca 55 % a na hodnotě světového obchodu je hodnota jeho podílu přibližně 45 % (v případě cukru bílého je tomu naopak).

Světový obchod s cukrem je v současné době ovlivněn celou řadou faktorů. Jedná se o ekonomické, politické a přírodně klimatické faktory (5–10).

Cíl a metodika

Článek si klade za cíl zhodnotit vývoj světového exportu surového cukru v letech 1961–2009. Předmětem zkoumání je vývoj exportu regionálního i světového. Analýzy se zaměřují na vývoj hodnoty i objemu obchodovaného cukru a dále na regionální konkurenceschopnost vyjádřenou pomocí RCA 1 indexu. Analyzované regiony jsou: Afrika, Asie, Latinská Amerika, Střední Amerika, Severní Amerika, Oceánie a Evropa. Byl aplikován stejný metodický postup jako v předchozím článku (14). Následně je provedena i analýza vývoje konkurenceschopnosti jednotlivých regionů z hlediska vlastní schopnosti udat své exporty cukru na zpravidla regionálních trzích. Analýza je provedena prostřednictvím modifikací vyplývajících z Ballasova indexu – RCA 1 (11):

$$RCA\ 1 = \frac{\frac{X_{ij}}{X_i}}{\frac{X_j}{X}}$$

kde X_{ij} – export komodity j v případě země i ,
 X_i – celkový export země i ,
 X_j – světový nebo regionální export komodity j ,
 X – světový nebo regionální export celkový.

Je-li hodnota RCA 1 větší než 1, pak existuje v případě exportu komodity (či v rámci odvětví) zjevná komparativní výhoda (je-li hodnota menší než 1, potom zjevná komparativní výhoda není).

Výsledky a diskuse – obchod se surovým cukrem

Světový obchod se surovým cukrem představuje podstatnou část obchodu s cukrovarnickou produkcí. Ve sledovaném období se hodnota obchodu navýšila ze 1,3 mld. USD na téměř

Tab. I. Základní charakteristiky světového obchodu s cukrem v letech 1961–2009

Položka	1961	1971	1981	1991	2001	2004	2007	2008	2009
Podíl ceny rafinovaný cukr/surový cukr (%)	101,5	109,8	107,8	121,0	123,3	149,7	151,7	152,8	140,7
Podíl surového cukru na hodnotě celkového obchodu s cukrem (%)	73,2	75,3	63,1	56,9	50,0	42,3	45,0	41,4	46,9
Podíl surového cukru na objemu celkového obchodu s cukrem (%)	73,5	77,0	64,8	61,5	55,2	52,3	55,4	51,9	55,4

Pramen: vlastní zpracování na základě COMTRADE

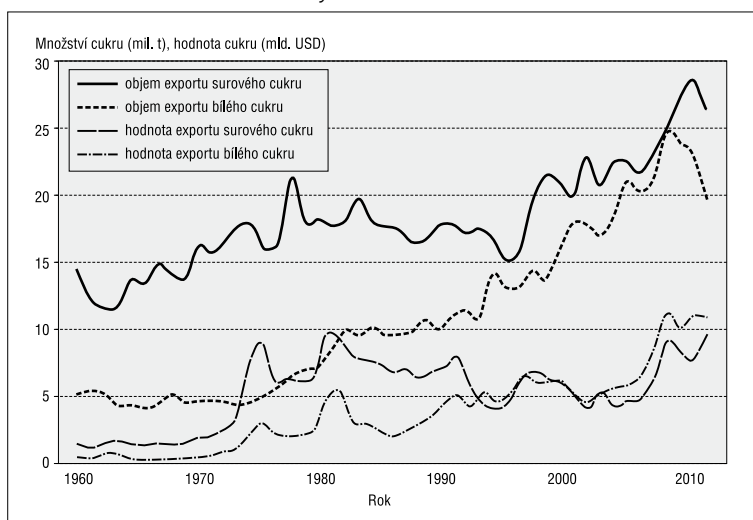
9,7 mld. USD. Zároveň došlo i k nárůstu obchodované hmoty z 14,5 mil. t v roce 1961 na více než 26,6 mil. t v roce 2009. Z toho vyplývá, že cena surového cukru rostla v průběhu sledovaného období výrazně rychleji než objem obchodované produkce. Zatímco objem exportované produkce se během let navyšoval v průměru o 1,3 %, hodnota obchodovaného cukru se navyšovala v letech 1961–2009 v průměru o 4,2 % ročně. K tomuto nárůstu přispěl růst cen a zároveň pokles kurzu USD vůči většině volně směnitelných měn.

Realizovaným transakcím dominuje obchod se surovým třtinovým cukrem, který se podílí na celkovém obchodě se surovým cukrem z více než 90 %. V letech 2007–2009 se jeho podíl na světovém obchodu se surovým cukrem pohyboval na úrovni 95 % z hlediska hodnoty a 98,5 % z hlediska množství.

Nejvýznamnější země a regiony zaměřené na export uvádí tab. II. a III. Nejvyšší podíl na exportu třtinového cukru mají Brazílie, Thajsko, Guatemala a JAR a z regionů Latinská Amerika, jejichž podíl na hodnotě světového exportu dosáhl v roce 2009 téměř 80 %. Nejvýznamnějším exportérem surového třtinového cukru je pak Brazílie, která se podílí na světovém obchodu se z více než 60 %.

Surový řepný cukr se z hlediska světového trhu obchoduje pouze v minimálním rozsahu. Jeho podíl na světovém obchodu se surovým cukrem je v případě celkové hodnoty na úrovni cca 4 %, v případě objemu se pak jedná o přibližně 1,5 %. Ceny exporto-

Obr. 1. Základní charakteristiky světového obchodu s cukrem

Pramen: vlastní zpracování na základě COMTRADE

vaného surového řepného cukru převyšují ceny surového cukru třtinového téměř dvojnásobně. Například v roce 2009 se v průměru 1 kg exportu surového řepného cukru realizoval za 0,7 USD, zatímco jeden kilogram cukru třtinového pouze za necelých 0,36 USD. Řepný surový cukr je obchodován zejména zeměmi, které uplatňují vysokou míru ochrany vlastního trhu s cukrem (12), kdy ceny na vnitřním trhu výrazně převyšují cenu světovou.

Tab. II. Světový obchod se surovým třtinovým cukrem

Země, oblast	Surový třtinový cukr					
	Hodnota (mil. USD)			Množství (tis. t)		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Svět	6 499,7	7 636,8	9 456,0	22 332,9	24 747,7	26 396,2
Latin. Amerika	3 330,7	3 990,5	6 471,3	12 999,7	14 481,7	19 111,7
Brazílie	3 129,8	3 649,6	5 978,6	12 443,2	13 624,6	17 925,5
Asie	1 059,0	1 587,5	922,9	3 849,2	5 833,7	2 754,9
Afrika	839,2	600,8	793,4	2 211,6	1 195,5	1 613,0
Thajsko	524,7	771,5	756,7	2 082,3	2 977,8	2 348,1
Stř. Amerika	564,6	536,7	683,4	1 964,6	1 783,8	2 111,3
Guatemala	358,1	378,1	507,7	1 295,1	1 297,4	1 591,3
LDC*	274,3	152,0	264,2	550,9	257,4	502,1
JAR	92,9	126,5	245,6	288,7	462,3	631,3
Mauricius	297,1	290,2	207,8	442,1	427,0	341,9
Karibské státy	244,0	214,9	185,8	503,4	348,4	342,4
Evropa	128,5	189,5	173,5	114,3	180,3	220,0
EU27	128,0	189,1	173,1	113,9	180,1	219,6
EU15	127,5	183,8	171,1	113,7	172,5	217,7
NAFTA**	32,1	157,7	154,5	69,9	377,6	353,7
Argentina	41,5	63,5	153,5	138,0	204,6	400,4
Mexiko	26,0	152,4	148,3	60,3	366,2	344,3
Guyana	150,5	147,5	115,5	269,4	206,5	33,4
Kolumbie	68,4	39,7	106,9	208,2	103,0	265,3
Oceánie	115,3	313,2	100,6	279,0	524,1	192,0

* nejméně rozvinuté země

Pramen: vlastní zpracování na základě COMTRADE

Tab. III. Světový obchod se surovým řepným cukrem

Země, oblast	Surový řepný cukr					
	Hodnota (mil. USD)			Množství (tis. t)		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Svět	364,0	222,1	195,7	806,0	264,6	282,7
EU27	209,7	162,1	157,1	237,0	164,5	211,2
Evropa	210,3	162,4	157,8	238,0	164,9	212,2
EU15	152,1	131,3	145,9	171,2	143,0	197,3
Velká Británie	106,7	80,7	87,2	122,1	90,2	116,1
USA	31,9	38,5	37,6	73,3	40,9	70,1
NAFTA**	31,9	45,3	37,6	73,3	59,1	70,1
Severní Amerika	31,9	45,3	37,6	73,3	59,1	70,1
Švédsko	4,0	19,7	36,2	5,8	26,1	60,4
Belgie	20,2	25,5	15,5	14,3	15,5	11,4
ES12 – 2007	57,6	30,8	11,3	65,8	21,5	13,9
Východ. Evropa	57,6	30,8	11,2	65,8	21,5	13,9
Slovensko	53,5	21,4	-	60,3	11,0	-
Asie	9,7	11,6	0,1	37,2	35,1	0,1
India	3,7	9,6	0,0	13,6	31,5	0,0
Latinská Amerika	0,1	6,9	0,0	0,1	18,4	0,0
Rumunsko	0,0	4,7	9,3	0,0	5,4	11,3
ČR	3,2	3,1	1,7	3,7	3,7	2,4
Francie	0,9	2,9	1,9	2,6	9,3	4,8

** NAFTA – Kanada, Mexiko, USA

Pramen: vlastní zpracování na základě COMTRADE

Tab. IV. Charakteristiky obchodu se surovým řepným cukrem u vybraných exportérů (zemí a regionů)

Oblast, země	Podíl na hodnotě celkového obchodu s cukrem (%)			Cena exportovaného cukru (USD.kg ⁻¹)			RCA 1		
Svět	2,07	1,18	0,95	–	–	–	1,00	1,00	1,00
EU27 – 2007	4,84	3,34	3,37	0,88	0,99	0,74	2,34	2,83	3,55
Evropa	4,37	3,10	3,08	0,88	0,99	0,74	2,11	2,63	3,24
EU15	4,16	3,18	3,51	0,89	0,92	0,74	2,01	2,69	3,69
Velká Británie	24,38	16,50	21,39	0,87	0,89	0,75	11,76	13,98	22,51
USA	16,49	27,61	35,90	0,44	0,94	0,54	7,96	23,39	37,79
NAFTA	10,25	7,33	5,97	0,44	0,77	0,54	4,94	6,21	6,29
Severní Amerika	14,69	21,07	31,05	0,44	0,77	0,54	7,09	17,85	32,68
Švédsko	10,67	23,27	40,26	0,69	0,76	0,60	5,15	19,71	42,38
Belgie	5,57	5,43	4,06	1,42	1,64	1,36	2,69	4,60	4,27
ES12 – 2007	8,58	4,28	2,25	0,88	1,43	0,81	4,14	3,63	2,36
Východní Evropa	9,42	4,72	2,45	0,88	1,43	0,81	4,54	4,00	2,58
Slovensko	29,40	27,20	–	0,89	1,95	–	14,19	23,05	–
Asie	0,27	0,28	0,00	0,26	0,33	1,00	0,13	0,24	0,00
Indie	0,38	0,65	0,01	0,27	0,30	0,24	0,18	0,55	0,01
Latinská Amerika	0,00	0,11	0,00	0,72	0,37	0,73	0,00	0,09	0,00
Mexiko	0,00	1,69	0,00	–	0,37	–	0,00	1,43	0,00
Rumunsko	0,04	29,89	24,18	1,38	0,88	0,83	0,02	25,32	25,45
CR	3,36	2,26	1,48	0,86	0,82	0,70	1,62	1,92	1,56
Francie	0,06	0,19	0,12	0,33	0,31	0,41	0,03	0,16	0,13
Afrika	9,74	0,33	0,02	0,24	0,50	0,75	4,70	0,28	0,02
Egypt	5,96	13,23	–	0,26	0,48	–	2,88	11,21	–
Severní Afrika	5,61	11,30	0,00	0,26	0,48	0,75	2,70	9,58	0,00
Spojené arabské emiráty	0,30	0,48	–	0,18	0,51	–	0,15	0,40	–
Polsko	0,43	0,65	0,00	0,46	1,06	–	0,21	0,55	0,00
Německo	0,07	0,13	0,09	1,14	1,12	1,17	0,03	0,11	0,10

Pozn.: V případě podílu na hodnotě celkového obchodu značí nula velmi nízký podíl (tato nula vznikla zaokrouhlováním).

Pramen: vlastní zpracování na základě COMTRADE

Nejvýznamnější obchodníky se surovým řepným cukrem z pohledu světového trhu uvádí tab. III. Podíl Evropy a Severní Ameriky na světovém obchodě dosahuje přibližně 99 %, a to jak z hlediska hodnoty, tak i objemu realizovaných obchodů. Nejvýznamnějšími exportéry v současné době (2009) jsou Velká Británie, USA, Švédsko a Belgie. Podíl těchto zemí dosáhl na konci roku 2009 cca 90 % hodnoty i objemu uzavřených kontraktů.

Na světovém trhu existují mezi jednotlivými exportéry výrazné rozdíly v oblasti konkurenceschopnosti. Tyto diference zahrnují cenu realizovaných exportních kontraktů a postavení jednotlivých zemí na trhu (tab. IV. a V.).

Mezi jednotlivými zeměmi jsou výrazné rozdíly ve výši exportních cen. Nejnížší exportní cenu řepného cukru má Indie (0,24 USD.kg⁻¹) opakem je Itálie, která realizuje export za 2 USD.kg⁻¹. Země exportující surový řepný cukr nedisponují komparativními výhodami (v celkovém objemu a hodnotě obchodovaného surového cukru) v porovnání se zeměmi exportujícími cukr třtinový.

Pokud analyzujeme komparativní výhody pouze v oblasti obchodu s řepným cukrem, lze konstatovat, že touto výhodou disponují zejména země, jako jsou Velká Británie, USA, Švédsko, Belgie, Slovensko atd. – tedy země severní Ameriky a členové EU. Tyto země realizují obchodní transakce v rámci svých uzavřených trhů (zejména trh zemí NAFTA a trh zemí EU). V rámci těchto

trhů, na kterých se obchoduje většina surového řepného cukru, jsou tyto země schopné dosahovat komparativních výhod – navzdory skutečnosti, že ceny řepného surového cukru výrazně převyšují ceny cukru třtinového, který má však ztížený přístup na trhy těchto zpravidla vyspělých zemí světa.

Trh třtinový je ovládan omezenou skupinou hráčů. Cenové diference mezi jednotlivými aktéry trhu nejsou tak rozdílné, jako je tomu v případě obchodu s cukrem řepným. Zatímco „nejdražší exportér“ realizuje své exporty v průměru za 0,6 USD.kg⁻¹, nejlevnější exportér se spokojí s cenou kontraktu na úrovni cca 0,32 USD.kg⁻¹ (vyloučeny jsou země EU, kde jsou samozřejmě kilogramové ceny třtinového cukru výrazně vyšší vlivem pokrytí vlastního trhu působením SOT a SZP a jednotného trhu). Komparativními výhodami z hlediska světového trhu dlouhodobě disponují Guyana, Mauricius, Jamajka, Fidži, Guatemala, Dominikánská republika, Filipíny, Zambie, Salvador, Brazílie, JAR, Argentina a Austrálie.

Pokud analyzujeme bližší strukturu a zejména pak charakter realizovaných obchodů se surovým cukrem, zjistíme, že v případě surového cukru řepného, až na určité výjimky představované Velkou Británií, Slovenskem, Rumunskem, Švédskem a USA, je podíl na celkovém obchodu s cukrem bez rozlišení, zda-li se jedná o cukr surový, či rafinovaný, velmi nízký. Vyspělé státy se angažují zejména v exportech zpracovaných produktů s vyšší

Tab. V. Charakteristiky obchodu se surovým třtinovým cukrem u vybraných exportérů (zemí a regionů)

Oblast, země	Podíl na hodnotě celkového obchodu s cukrem (%)			Cena exportovaného cukru (USD.kg ⁻¹)			RCA 1		
Svět	37,00	40,58	45,91	–	–	–	1,00	1,00	1,00
Latinská Amerika	58,85	63,12	66,60	0,26	0,28	0,34	1,59	1,56	1,45
Brazílie	61,36	66,56	71,36	0,25	0,27	0,33	1,66	1,64	1,55
Asie	29,06	38,81	36,30	0,28	0,27	0,34	0,79	0,96	0,79
Afrika	73,05	76,14	83,65	0,38	0,50	0,49	1,97	1,88	1,82
Thajsko	41,68	53,88	41,96	0,25	0,26	0,32	1,13	1,33	0,91
Země střední Ameriky	98,42	97,42	96,10	0,29	0,30	0,32	2,66	2,40	2,09
Guatemala	100,00	100,00	100,00	0,28	0,29	0,32	2,70	2,46	2,18
LDC – Nejméně rozvinuté země	91,46	81,56	90,09	0,50	0,59	0,53	2,47	2,01	1,96
JAR	33,08	57,40	66,58	0,32	0,27	0,39	0,89	1,41	1,45
Mauricius	100,00	99,99	99,93	0,67	0,68	0,61	2,70	2,46	2,18
Karibik	99,72	98,68	97,44	0,48	0,62	0,54	2,69	2,43	2,12
Evropa	2,67	3,62	3,38	1,12	1,05	0,79	0,07	0,09	0,07
EU15	3,48	4,45	4,11	1,12	1,07	0,79	0,09	0,11	0,09
NAFTA	10,31	25,52	24,56	0,46	0,42	0,44	0,28	0,63	0,53
Argentina	37,69	47,04	50,55	0,30	0,31	0,38	1,02	1,16	1,10
Mexiko	27,60	37,80	29,19	0,43	0,42	0,43	0,75	0,93	0,64
Guyana	99,99	99,98	–	0,56	0,71	–	2,70	2,46	2,18
Kolumbie	26,17	25,47	28,00	0,33	0,39	0,40	0,71	0,63	0,61
Oceánie	60,25	81,02	55,03	0,41	0,60	0,52	1,63	2,00	1,20
Fidži	99,78	100,00	100,00	0,42	0,60	0,52	2,70	2,46	2,18
Zambie	99,35	99,28	98,12	0,61	0,59	0,61	2,68	2,45	2,14
Dominikánská republika	99,98	99,93	99,85	0,41	0,45	0,46	2,70	2,46	2,17
Filipíny	95,93	98,04	98,63	0,34	0,33	0,36	2,59	2,42	2,15
Salvador	93,18	86,50	86,90	0,28	0,28	0,33	2,52	2,13	1,89

Pramen: vlastní zpracování na základě COMTRADE

mírou přidané hodnoty. Jejich kapitálové zázemí jim umožňuje specializovat se na export již zpracovaných produktů, který je mnohem lukrativnější.

V případě exportu surového třtinového cukru, který je doménou zejména rozvojových zemí, pak platí úplný opak. V případě celé řady zemí je export pouze částečně zpracovaného surového třtinového cukru velmi důležitou položkou v rámci vlastní exportní struktury. Tyto země, vzhledem k nedostatku kapitálového vybavení a fenoménu celní eskalace, jsou nuceny značnou část svého exportu cukru realizovat ve formě polotovaru. Proto v případě celé řady zemí můžeme vidět obrovský podíl exportu surového cukru na celkové hodnotě exportu cukru bez rozlišení, zda se jedná o cukr rafinovaný, či cukr surový (Guatemala, Fidži, Mauricius, Jamajka, Dominikánská republika, Filipíny, Zambie, Zimbabwe, Salvador, Brazílie, JAR, Argentina atd.).

Závěry

Světový obchod se surovým cukrem je představován zejména obchodem se surovým cukrem třtinovým, jehož podíl na celkové hodnotě i hmotě exportů surového cukru je dominantní. Během posledních let světový obchod se surovým cukrem navýšil velmi

výrazně svůj objem a hodnotu, přičemž hodnota rostla rychleji než objem realizovaných exportů. Vzhledem ke skutečnosti, že surový cukr představuje pouze polotovar, je obchod s tímto produktem kontrolován zejména rozvojovými zeměmi, které tvoří hlavní surovinovou základnu nutnou pro produkci cukru. Z hlediska distribučních kanálů existujících v případě obchodu se surovým cukrem je seznam exportérů velmi krátký. Trh se surovým cukrem je kontrolován 10 nejvýznamnějšími hráči, kterými jsou Brazílie, Thajsko, Guatemala, JAR, Mauricius, EU27, Argentina, Mexiko, Guyana a Kolumbie.

Velmi důležitým fenoménem ovlivňujícím obchod se surovým cukrem je značně rozdílná cenová hladina, která panuje na jednotlivých regionálních trzích. Světový trh s cukrem jako takový v praxi nefunguje a většina cukru je realizována na základě bilaterálních obchodních dohod a v rámci jednotlivých obchodních bloků existujících ve světě. Z hlediska konkurenceschopnosti není surový řepný cukr schopen se v rovném cenovém boji postavit surovému cukru třtinovému, který je v průměru o 50 % levnější.

Regiony exportující surový řepný cukr dlouhodobě nedisponují komparativní výhodou z hlediska světového trhu se surovým cukrem. Pokud zůžeme analýzu konkurenceschopnosti pouze na obchod s cukrem řepným, lze konstatovat, že komparativními výhodami disponují země Severní Ameriky a dále pak země EU

(nicméně je nutno podotknout, že trhy těchto zemí jsou velmi výrazně deformovány působením vlastních zemědělských politik a strategií uplatňovaných těchto regionech).

V případě třtinového surového cukru disponují dlouhodobě konkurenční výhodou regiony Jižní Ameriky, Karibiku a Střední Ameriky, dále pak Oceánie a některé regiony zejména v jihovýchodní Asii a na jihu Afriky. Velmi důležitým poznatkem, který se váže k problematice světového obchodu se surovým cukrem, je rovněž skutečnost, že ani hodnota ani objem realizovaných transakcí nijak výrazně neutrpěly ekonomickou krizí, která vyvstala v druhé polovině roku 2008 a která doposud stále ještě neodezněla. Cukr, který představuje základní potravinu nutnou pro výživu lidské populace, dokázal odolat ekonomickému poklesu, který se dotkl zejména odvětví spojených se spotřebou zbytných produktů – naopak těm odvětvím, které produkují nezbytné produkty, se krize vyhnula.

Poděkování: Tato práce byla podpořena výzkumnými záměry MŠM 6046070906 a MSM 6046070901.

Souhrn

Článek se zaměřuje na základní charakteristiky týkající se vývoje světového obchodu se surovým cukrem. Surový cukr představuje přibližně polovinu veškerého obchodu s cukrem, který je realizovaný ve světě. Obchod se samotným surovým cukrem je pak představován zejména obchodem se surovým cukrem třtinovým (v roce 2009 představoval 45,91 %), jehož podíl na celkové hodnotě (9 456 mil. USD) i hmotě exportů (26 396 tis. tun) surového cukru je dominantní. Surový cukr představuje pouze polotovar a jeho obchod je do značné míry kontrolován zejména rozvojovými zeměmi. Příspěvek analyzuje vývoj hodnoty, objemu a komoditní struktury světového obchodu se surovým cukrem. Předmětem analýzy je rovněž problematika konkurenceschopnosti jednotlivých zemí a regionů ve vztahu k světovému obchodu s cukrem a v neposlední řadě příspěvek zmiňuje i problematiku ceny uzavřených obchodních kontraktů a postavení surového cukru v rámci vlastní exportní struktury v případě jednotlivých zemí (regionů).

Klíčová slova: surový cukr, konkurenceschopnost, hodnota, objem, export, vývoj, cena.

Literatura

1. SERENČEŠ, R.; RAJČÁNOVÁ, M.: Food safety – public good. *Agric. Econ. – Czech.*, 53, 2007 (8), s. 385–391.
2. ERDAL, G. ET AL.: Energy use and economical analysis of sugar beet production in Tokat province of Turkey. *Energy*, 32, 2007, s. 35–41.
3. DIAZ-BONILLA, E.; RECA, L.: Trade and agroindustrialization in developing countries: trends and policy impacts. *Agricultural Economics*, 23, 2000, s. 219–229.

4. *Illovo Sugar*. [on-line, cit. 4. 1. 2011] http://www.illovo.co.za/World_of_sugar/Sugar_Statistics/International.aspx.
5. ČERMÁK, P.: Trh s cukrem ve světě. *Listy cukrov. řepář.*, 125, 2009 (11), s. 302–305.
6. HROMÁDKO, J. ET AL.: Podpora a využívání biopaliv ve Švédském království. *Listy cukrov. řepář.*, 126, 2010 (3), s. 110–112.
7. HUPKOVÁ, D.; BIELIK, P.: The impact of Globalization on Agricultural Policy. *Ekonomika i Organizacija Gospodarki Zywnosciowej*, 68, 2008, s. 135–140.
8. KOVACS, R.; TOMKULJAKOVÁ, E.: Pestovaniie cukrovej repy na Slovensku. *Listy cukrov. řepář.*, 126, 2010 (7/8), s. 219–223.
9. QINETI, A.; RAJČÁNOVÁ, M.; MATEJKOVÁ, E.: The competitiveness and comparative advantage of the Slovak on the EU agri-food trade with Russia and Ukraine. *Agric. Econ. – Czech.*, 55, 2009 (8), s. 375–383.
10. LANDOVÁ M. ET AL.: Population density and soil seed bank of weed beet as influenced by crop sequence and soil tillage. *Plant Soil Environ.*, 56, 2010, s. 541–549.
11. BALASSA, B.: Trade Liberalization and “Revealed” Comparative Advantage. *The Manchester School*, 33, 1965, s. 99–123.
12. HUDÁK, J.; ROVNÝ, P.: Štruktúra a smerovanie fariem rastlinnej výroby v členských štátoch Európskej Únie. *Actaeconomica et informatica*, 2, 2003, s. 32–37.
13. *Un Comtrade*. [online, cit. 15. 11. 2010] <http://comtrade.un.org/db/default.aspx>.
14. SMUTKA, L.; POKORNÁ, I.; PULKRÁBEK, J.: Vývoj světového obchodu s cukrem z pohledu posledních čtyř dekad. *Listy cukrov. řepář.*, 127, 2011 (9/10), s. 281–285.

Pulkrábek J., Smutka L., Pokorná I., Maitah M.: The World Trade With Raw Sugar – Analyses of the Competitiveness of the Regions

This article analyses the main characteristics of the world raw sugar trade and its development. Raw sugar makes up nearly 50 % of the realised international sugar trade. The trade itself is being realised in raw cane sugar and also raw beet sugar. Cane sugar dominates the trade (in the year 2009 it was 45.91 %) in terms of value (9,456 M USD) and volumes (26,396 thousand tons) as well. Raw sugar is intermediate product only. Due to this fact we can say that this trade is mostly under control of the developing countries. The article also deals with the competitiveness of the world's regions and countries in the international framework. It is also important to mention the prices and the position of sugar export in the whole export structure.

Key words: raw sugar, competitiveness, value, volume, export, development, price.

Kontaktní adresa – Contact address:

Ing. Luboš Smutka, Ph. D., Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta provozně ekonomická, Kamýcká 129, 165 21 Praha 6 Suchbát, Česká republika, e-mail: smutka@pef.czu.cz

ROZHLEDY

Podporinova G. K., Smirnov M. A., Putilina L. N. Vliv preparátu Phytosporin-M na ochranu kořenů cukrovky uskladněných v hromadách (Vlijanie preparata Fitosporin-M na sochrannost korneplodov sacharnoj svekly v kagatach)

Článek seznamuje s výsledky provozních pokusů s aplikací fungicidního preparátu Phytosporin-M na bázi *Bacillus subtilis* na ochranu kořenů cukrovky uskladněných v hromadách. Byl pro-

kázán vliv preparátu na ochranu a kvalitu řepy pro střednědobé a dlouhodobé skladování řepy. Preparát se aplikoval v množství 0,5 l na t řepy. Při době skladování 30 dní byla průměrná hodnota denních ztrát hmotnosti řepy 0,091 % a průměrná ztráta cukernatosti 0,020 %, při 60 dnech skladování pak 0,051 %, resp. 0,016 %.

Sachar, 2010, č.9, s. 41–42.

Kadlec